

του Βασίλη Τακτικού

Πολλοί τελευταία μιλούν για την κοινωνική οικονομία, αλλά λιγότεροι εννοούν την τεράστια σημασία της, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η πραγματική κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα, όμως είναι άδηλη – μη αναγνωρίσιμη από το σύστημα.

Αναγνωρίσιμη είναι η κρατικοδίαιτη του πελατειακού συστήματος δηλαδή η ψευδεπίγραφη κοινωνική οικονομία ,γι ' αυτό και είμαστε οι τελευταίοι της Ευρώπης.

Ορισμένα μεμονωμένα καλά παραδείγματα που υπάρχουν σκόρπια στη χώρα δεν συνιστούν τους θεσμούς της κοινωνικής οικονομίας το λεγόμενο «οικοσύστημα» ανάπτυξή της.

Όταν στα εκατό εγχειρήματα κοινωνικών συνεταιρισμών, πετυχαίνουν τα πέντε το θεσμικό έλλειμμα της χώρας δεν αντιμετωπίζεται.

Τέτοια παραδείγματα υπήρξαν πάντα αλλά η συνολική κατάσταση είναι αποκαρδιωτική σε σχέση με το μέσο όρο της Ευρώπης που η Κ.Α.Ο φθάνει το 10% ενώ στην Ελλάδα δεν έχουμε ούτε 2% .

Ο κατακερματισμός των φορέων κοινωνικής οικονομίας και η άρνηση συγκρότησης ενιαίου χώρου εξυπηρετεί το πελατειακό σύστημα.

Αντίθετα η προοπτική της συνομοσπονδίας, εκφράζει τις χιλιάδες μικρές εθελοντικές οργανώσεις και κοινωνικές Επιχειρήσεις που συγκροτούν το κοινωνικό κεφάλαιο.

Ας δούμε ποιο είναι το ευρύτερο περιβάλλον μέσα στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί.

Ζούμε το τέλος μιας ολόκληρης εποχήςτης δεύτερης βιομηχανικής επανάστασης και την αρχή μιας άλλης της τρίτης τεχνολογικής επανάστασης.

Ζούμε την εποχή των μεγάλων συνόδων κορυφής, για το μέλλον του κόσμου χωρίς προσανατολισμό.

Μπροστά στο ιστορικό παράδοξο: της τεχνολογικής αποθέωσης από τη μια και από την άλλη την εκρηκτική διόγκωση της ανεργίας και φτώχειας.

Έτσι η κοινωνική οικονομία προβάλλει ως ιστορική αναγκαιότητα μέσα από το έρεβος της παρακμής και της πολύπλευρης κρίσης.

ΜΠΡΟΣΤΑ ΜΑΣ τα έντονα σημάδια παρακμής: η συρρίκνωση της μισθωτής εργασίας, η κρίση ανεργίας και δημόσιου χρέους, η ανασφάλεια των ασφαλιστικών συστημάτων, η οικολογική υποβάθμιση.

Φόροι, που καταπνίγουν την επιχειρηματικότητα και καταστρέφουν τους μικρούς επαγγελματίες και επιχειρηματίες. Ξενοίκιαστα και καταχρεωμένα διαμερίσματα και από την άλλη πλευρά πληθαίνουν οι πεινασμένοι και άστεγοι.

Ας απαντήσουμε όμως, τι είναι κοινωνική οικονομία και τι μπορεί να κάνει για την ανεργία και τη φτώχεια.

Κοινωνική οικονομία είναι ο παραγωγικός μη κερδοσκοπικός τομέας της οικονομίας, χωρίς μεσάζοντες, που αμείβει την εργασία.

Χωρίς κέρδος για το χρηματικό κεφάλαιο που επενδύει κυρίως το κοινωνικό κεφάλαιο με τη μορφή του συνεργατισμού, εξυπηρετώντας εργασιακούς και κοινωφελείς σκοπούς.

Στην κοινωνική οικονομία, βασικός σκοπός είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας .

Κοινωνική οικονομία δεν είναι η απλή φιλανθρωπία, που μαζεύει πόρους από τους πλούσιους και εύπορους, μοιράζοντας ελεημοσύνη στους φτωχούς, αλλά εκείνη η επιχειρηματικότητα που εξασφαλίζει εργασία στους φτωχούς και ανέργους.

Απέναντι στον αδυσώπητο και αθέμιτο ανταγωνισμό που εξαντλεί φυσικούς, υλικούς και ανθρώπινους πόρους πετώντας τους μεταφορικά και ουσιαστικά στα «σκουπίδια» η κοινωνική οικονομία προσφέρει ελπίδα και διεξοδο από την κρίση.

Καμιά τάξη μεσσίας, αστοί, μικροαστοί και προλεταριάτο δεν μπορεί να τραβήξει μπροστά , ο μόνος απελευθερωτής που απομένει είναι η νέα καθολικότητα της κοινωνίας πολιτών και ο συνεργατισμός το μήνυμα για το μέλλον του κόσμου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ δεν έρχεται μέσα από την εξουσία ως επιλογή αλλά με μια νέα έννοια ταπεινά: όπως ο καθήμενος επί πόλου όνου απέναντι των ισχυρών της γης.

Έρχεται ως απάντηση στη γενικευμένη παρακμιακή κατάσταση δημιουργώντας νέες αυξανόμενες θέσεις εργασίας .

Έρχεται μέσα από το τρίτο κύμα τεχνολογικής επανάστασης, απέναντι στην ξεπερασμένη βιομηχανική εποχή του β' κύματος απέναντι την αχρήστευση παλαιών τεχνικών υποδομών, και εξειδικεύσεων που δεν έχουν πλέον ζήτηση στην αγορά εργασίας.

Σε προηγούμενες ιστορικές εποχές η κοινωνική οικονομία υπήρχε μόνον σε άδηλη κατάσταση ή περιορισμένη μορφή και τώ ρα έρχεται ως κοσμοϊστορική αναγκαιότητα.

Παρόλα αυτά απαιτεί, μια νέα καλλιέργεια συνείδησης, ένα νέο διαφωτισμό και πολιτισμό, καθώς και συμμετοχική δημοκρατία για να αποδώσει.

Στο πρώτο κύμα της τεχνολογικής επανάστασης που αναφέρεται στη Γεωργική τεχνολογία και διήρκησε περίπου 10.000 χρόνια **η κοινωνική οικονομία υπήρξε μόνο ως άδηλη οικιακή οικονομία και την μορφή του κοινοτισμού.**

Μέχρι το 1600 περίπου το 70% της παραγωγής και κατανάλωσης ήταν έκτος εμπορικών συναλλαγών και αγοράς.

Η ενέργεια ήταν κυρίως μυϊκή των ανθρώπων και των ζώων ενώ για θέρμανση χρησιμοποιούσαν από τα δάση τα καυσόξυλα.

Η χειρωνακτική εργασία απαιτούσε όσο το δυνατόν περισσότερα χέρια και η συγκεντρωτική παραγωγή όπου επιβαλλόταν κυρίως για δημόσια έργα χρησιμοποιούσε δούλους.

Μολαταύτα έχουμε από αυτή την περίοδο αριστουργήματα υλικού και πνευματικού πολιτισμού, μοναδική ανθρωπιστική φιλοσοφία και καλύτερο παράδειγμα μέχρι σήμερα άμεσης δημοκρατίας.

Στο δεύτερο κύμα της τεχνολογικής επανάστασης που αναφέρεται στη μεγάλη εποποιία της βιομηχανική εποχής, διαρκεί περίπου 3 αιώνες μέσα στους οποίους συντελούνται κοσμογονικές αλλαγές, σε όλα τα επίπεδα.

Σε αυτό το διάστημα η κοινωνική οικονομία υπήρξε με τη μορφή συνεταιριστικών

επιχειρήσεων ως υποτελής τομέας κάτω από την ηγεμονία της αγοράς που κυριάρχησε με τις γιγάντιες εταιρείες σε παγκόσμια κλίμακα,.

Με την τεράστια εξάπλωση της αγοράς και τον εκχρηματισμό της οικονομίας που οικοδομείται, πάνω στη βιομηχανοποίηση της παραγωγής, την άντληση ενέργειας από τα ορυκτά καύσιμα δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας.

Το τρίτο κύμα της τεχνολογικής επανάστασης έρχεται με μια αντίφαση στο χώρο της εργασίας με πολλά υπέρ και κατά: συρρικνώνει την ανάγκη μισθωτής εργασίας αλλά ταυτόχρονα απελευθερώνει και γεννά νέες δυνατότητες, για φθηνότερο κόστος ζωής και συμμετοχής στο κοινωνικό πλούτο της γνώσης και ενέργειας.

Η διάχυση της κοινωνίας της γνώσης μέσω ίντερνετ φέρνει μια απόφευκτη σύγκρουση με τις προνομιούχες ελίτ του κράτους και της αγοράς που μονοπωλούν τον τομέα της ενέργειας και της πληροφορίας.

Τα κοινωνικά δίκτυα αποκτούν αυτόνομη δυναμική που μπορούν μειώσουν το κόστος συναλλαγών προσφέροντας μια εναλλακτική στις εμπορευματικές συναλλαγές και στην εμπορευματική κοινωνία.

Όχι μέσα από κάποια χαρακώματα αλλά μέσα από τον κοινωνικό ακτιβισμό, εκφράζοντας το αίτημα της κατανεμημένης ενέργειας και της διάχυσης γνώσης για το συνολικό συμφέρον της κοινωνίας.

Με μια προϋπόθεση τον συνεργατισμό στην επιχειρηματικότητα και την εργασία.

Στο δεύτερο κύμα όπως γνωρίζουμε ιστορικά χαρακτηρίζεται από την συγκεντροποίηση κεφαλαίου και επιχειρηματικότητα, την μισθωτή εργασία, βιομηχανοποιεί τη γεωργία ενώ δεκαπλασιάζεται περίπου ο πληθυσμός της γης ενώ πολλαπλασιάζεται ο πλούτος σε όλους τομείς.

Στις μεταφορές αναπτύσσονται οι ταχύτητες με γεωμετρική πρόοδο, σιδηρόδρομοι, αυτοκίνητα, αεροπλάνα, διαστημική τεχνολογία χαρακτηρίζουν τις διαδοχικές φάσεις στην ταχύτητα που αναπτύσσεται ο κόσμος με την εξέλιξη τεχνολογίας.

Στις επικοινωνίες εξελίσσονται ανάλογες ταχύτητες περνώντας διαδοχικά, από την τυπωμένη εφημερίδα και το ταχυδρομείο σε λιγότερο από 2 αιώνες στο τηλέφωνο, το ραδιόφωνο, την τηλεόραση και τελευταία την πληροφορική και τέλος στο ίντερνετ που χαρακτηρίζει και την μετάβαση στο τρίτο κύμα τεχνολογικής .

Όλες αυτές οι τεχνολογικές εφαρμογές βρίσκονται βέβαια σε μια αλληλεπίδραση και καθορίζουν τις παραγωγικές και τις ανθρώπινες σχέσεις.

Την οικονομική οργάνωση και την πολιτική που επιτρέπει θεσμικά την εξάπλωση της «αυτοκρατορίας» της αγοράς η οποία κυριαρχεί σε όλους τους τομείς, διευκολύνει την γέννηση του έθνους κράτος που έρχεται να συντονίσει αυτή την πολυπλοκότητα.

Συνακόλουθα με την οργάνωση του έθνους κράτους, έρχεται αντιπροσωπευτική δημοκρατία και τέλος η οργάνωση του εργατικού κινήματος, κατοχυρώνονται σταδιακά τα ανθρώπινα και ατομικά δικαιώματα.

Ο καταμερισμός εργασίας η ειδίκευση και υπερεξειδίκευση ο ανταγωνισμός σε όλους τους τομείς, είναι τα δόγματα της ηγεμονίας της αγοράς και της εκχρηματισμένης οικονομίας που έδωσαν τεράστια ώθηση στην παραγωγή αγαθών και συσσώρευση πλούτου .

Σε συνδυασμό με την επιστημοτεχνική επανάσταση μέσα σε αυτό διάστημα διπλασιάζεται το προσδόκιμο ζωής καταπολεμούνται πολλές αγιάτρευτες μέχρι τότε ασθένειες και η παιδική θνησιμότητα.

Ωστόσο, η συγκεντροποίηση της παραγωγής και του πληθυσμού στις μεγάλες πόλεις και υπερεξάντληση φυσικών πόρων, η οικολογική επιβάρυνση του πλανήτη μαζί με την

εξάντληση των ορυκτών μη ανανεώσιμων πηγών είναι το τίμημα που πληρώνουμε σήμερα.

Μετά τη πρώτη συνειδητοποίηση , της οικολογικής υποβάθμισης την εξάντληση υλικών και ανθρώπινων πόρων συνειδητοποιούμε μια σειρά παρενέργειες του συστήματος.

Η διόγκωση της γραφειοκρατίας και διαφθοράς, προκαλεί μια εντροπία χαμένης ενέργειας μέσα ε αυτό το σύστημα οργάνωσης της παραγωγής και της εργασίας.

Έτσι το κεφάλαιο λειτουργούσε και λειτουργεί ως κινητήριος δύναμη της ανάπτυξης από ένα σημείο και πέρα γίνεται φρένο, όταν οι «άυλες αξίες» προκαλούν ένα υπερτροφικό κεφάλαιο και τοξικό εις βάρος της πραγματικής οικονομίας.

Με βάση το τρίτο κύμα τεχνολογικών εξελίξεων βλέπουμε πως η αναπότρεπτη συρρίκνωση της μισθωτής εργασίας και διόγκωση της ανεργίας λόγω της μείωσης των επενδύσεων σε τομείς έντασης εργασίας είναι ένα πρόβλημα που δεν μπορεί να επιλύσει το κράτος και η αγορά.

Ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός δεν συμβαδίζει με τον κοινωνικό εκσυγχρονισμό.

Οι τεχνολογίες της πληροφορικής και ρομποτικής εξουδετερώνουν την ανάγκη για στρατιές εργαζομένων στο τομέα της μεταποίησης και ολόκληρες κοινωνικές ομάδες πρέπει να επινοήσουν από την αρχή τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε νέους τομείς.

Η κρίση των ασφαλιστικών συστημάτων και του κράτους πρόνοιας είναι αναπόδραστη με τη συρρίκνωση της μισθωτής εργασίας.

Εδώ παρεμβαίνει η κοινωνική αλληλέγγυα οικονομία, αξιοποιώντας θετική πλευρά των νέων τεχνολογιών που , για πρώτη φορά κάνει εφικτή η προοπτική της κάλυψης των ενεργειακών αναγκών από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με όλους τους πολίτες συμμετόχους.

Αντικαθιστώντας για παράδειγμα τα ορυκτά καύσιμα από την ανεξάντλητη αφθονία του Ήλιου κάνοντας εφικτό τον εκδημοκρατισμό της ενέργειας μέσα από ενεργειακούς συνεταιρισμούς. Αυτό λέγεται κατανομημένη ενέργεια.

συνεχίζεται